

штица.¹ Ова су села припадала раније као метохија чувеном мањинском манастиру св. Арханђела на Превлаци код Кртола, а касније, под Млечићима, припадала су посебној области, тзв. „контад“, (вањски сеоски дио Которске општине), којом је управљао „војвода“ или „сопраинтенденте“ (врховни надзорник), који је редовито био Которанин.

Из једног писма, које је 3 марта 1790 писао Стефан Враћен, члан угледне которске породице, „војвода“ или „сопраинтенденте“, споменутих села ванредном провидуру у Котору, Гаetanу Миното, види се каква је била полициска и судска јурисдикција над споменутиим селима. У писму се наводи, да четири села (јер су Брда била припојена Кртолима) или, како се ту називају „општине“ (comuni): Луштица, Кртоли, Богдашићи и Љешевићи иако су обухваћена у „контаду“, на нарочити њихов захтјев, који им је одобрен од врховне власти, млетачког Сената, потпадају у цивилним парницама као и криминалним, које се догоде по дану, под ректора и провидура которскога. У споровима пак око граница између самих ових села као и у оним цивилним и криминалним парницама које су у вези са пограничним споровима, а које се догоде по ноћи, истрага и суђење припада и овиси о власти ванредног провидура као и у свим парницама, које се односе на јавни поредак и на јавну службу.

Такав метод и диоба јурисдикције, истиче Враћен, између судске и политичке власти увијек су се одржавали и нијесу се никад мијењали, те с тога и он слободно носи назив „врховни надзорник вањског дијела Которске општине“ (sopraintendente del contado di Cattaro).

Из предњег се види, да је био настао неки спор о јурисдикцији над поменутиим селима, те је Враћен, свакако на тражење ванредног провидура, дао горње, писмено обавјештење у предмету.

Петар Д. Шеровић

НАРЕДБА ДАЛМАТИНСКОГ НАМЈЕСНИКА ЛИЛИЕНБЕРГА ДА СЕ ЊЕГОШУ ОНЕМОГУЋИ БОГОСЛУЖЕЊЕ У БОКИ

Довољно је познато да су аустриске власти из политичких разлога предузимале разне мјере да се онемогући Његошу, кад се врати из Русије након своје хиротоније, да обави неко богослужење у било којој цркви у Боки ако за то изрази жељу.

Такав једна мјера је и наредба далматинског намјесника Лилиенберга бр. 2017 од 18 октобра 1833 упућена управитељу

¹ П. Д. Шеровић, Књига привилегија „Пет села збора св. Михаила“, Историски записи 1955, стр. 362—369.

Среског начелства у Котору Гавру Ивачићу, којом му намјесник наређује да, тобоже на тражење (*sopra interpellazione*) далматинског владике, нареди парохиском свештенству православне вјере у Боки да под тешком одговорношћу (*sotto grave responsabilità*) не би смјело дозволити да нови црногорски владика на пролазу кроз Боку обави било коју црквену функцију, јер би то, без нарочите дозволе, вријеђало и штетило јурисдикциона права далматинског владике као и територијална права аустриског државног подручја, а да се и не говори о нарочитим политичким разлозима који се томе противе. Зато је, каже даље намјесник у својој наредби, нашао за сходно да путем владике Рајачића препоручи православном свештенству да обазриво настоји да избјегне сваку прилику која би могла навести црногорског владика да изрази жељу за богослужењем. У случају пак да владика остане упоран у таквој својој намјери, да му се саопшти да му се то без нарочите намјесникове дозволе (*particolare permesso*) не може допустити.

На завршетку намјесник подвлачи да се ова наредба доставља управитељу Среског начелства на знање и равнање, с позивом да поступи на сходан начин и да нипошто не дозволи (*di non permettere in nissuna maniera*) да црногорски владика обави било коју функцију, како би се избјегле рђаве посљедице које би због тога могле настати, као и да му достави извјештај о резултату ових мјера и о држању владичином кад се буде враћао.

Познато је пак како је Ивачић преко которског провикара Јакова Поповића ову наредбу пренио на свештенство, и то углавном на оно у градовима, и како су биле предузете мјере да се Његошу онемогући богослужење, па чак и да му се отежа контакт с претставницима народа у Боки.

Далматински намјесник је овим актом хтио да ову своју наредбу оправда тобоже заштитом јурисдикционих права далматинског владике, а уствари се бојао популарности Његоша као црногорског владике и господара и привржености Бокеља његовој личности, а Рајачић му је био само средство којим се послужио да би што вјештије прикрио ову своју намјеру да Његоша одвоји од бокељског народа.

Наравно да се овој намјесниковој жељи, односно наредби, далматински владика морао покорити и приказати је своме провикару у Котору донекле као своју жељу и наредбу, која је поткријепљена и вољом државне власти.